

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นสองระยะ โดยระยะแรกเป็นการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และระยะที่สองเป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิจัยระยะแรกดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ประกอบด้วย อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน และกรณีศึกษาโรงเรียนดีเด่น จำนวน 2 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิจัยระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 145,888 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 12,524 คน ครูผู้สอน จำนวน 133,364 คน การกำหนดกลุ่ม

ตัวอย่างใช้เกณฑ์จำนวนตัวอย่างที่นำมาศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นไม่น้อยกว่า 10 ต่อ 1 (Hair et all., 2006) ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน พหุคูณตัวแปรที่ต้องประมาณค่าทั้งสิ้น 59 พหุคูณตัวแปร หากใช้อัตราส่วน 10 : 1 จะได้ขนาด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 590 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ แต่เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการไม่ตอบ กลับของแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องตอบกลับด้วยความจริงใจคิดเป็นร้อยละ 70 (วิภา บำเรอจิตร, 2542) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 870 คน ซึ่ง เพียงพอต่อการวิเคราะห์ จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 435 คน และครูผู้สอน จำนวน 435 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 โดย แบ่งเป็น 7 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ ตอนที่ 3 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำ ตอนที่ 4 องค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ ตอนที่ 5 องค์ประกอบด้านการ ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตอนที่ 6 องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศใน โรงเรียน และตอนที่ 7 องค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และ ตอนที่ 2 – 7 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติเบื้องต้นประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้โปรแกรม LISREL 8.52 วิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลเพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำ เชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ ประกอบด้วย ตัวแปร
สังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา
กับผู้บังคับบัญชา 2) การจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียน 3) การใช้อำนาจในตำแหน่ง
หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 1.2 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้
4 ตัวแปร คือ 1) มีวิสัยทัศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ 2) มีทักษะในการแก้ไขปัญหา 3) มีความ
ฉลาดทางอารมณ์ และ 4) มีคุณธรรมจริยธรรม
- 1.3 องค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ตัวแปร
สังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ 1) การนำและการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง 2) การใช้
กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างทีมงาน
4) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากร และ 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร
- 1.4 องค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ 1) การส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่
เหมาะสม 2) การเน้นและให้ความสำคัญกับผู้เรียน และ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้
- 1.5 องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ประกอบด้วย
ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 1) การรับรู้และความคาดหวังสูงของสมาชิก 2) การสร้าง
บรรยากาศเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม และ 5) การจัดระบบการจูงใจ
- 1.6 องค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้
5 ตัวแปร คือ 1) ด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านการพัฒนา

นักเรียนให้มีเจตคติทางบวก 3) ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ด้านการบรรลุ การแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และ 5) ด้านความพึงพอใจของครูและบุคลากรในโรงเรียน

2. สรุปผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละตัวแปรแฝง

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละตัวแปรแฝงสามารถ อธิบายได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัว โดยองค์ประกอบ ด้านการบริหารตามสถานการณ์พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวแปร การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ได้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด องค์ประกอบ ด้านคุณลักษณะผู้นำพบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวแปรมีคุณธรรม จริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด องค์ประกอบ ด้านสมรรถนะการบริหารจัดการพบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวแปร การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด องค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการ จัดการเรียนรู้พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวแปรการเน้นและให้ ความสำคัญกับผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนพบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวแปรการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการสร้างบรรยากาศเชิงบวกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และองค์ประกอบด้าน ประสิทธิภาพของโรงเรียนพบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวแปรด้าน การบรรลุการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการผลิตนักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมของตัวแปรสังเกตแต่ละองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนมี ค่าเฉลี่ยสูงสุด และองค์ประกอบด้านประสิทธิภาพของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อ พิจารณาค่าความเบ้ ความโด่งพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใกล้เคียงกับศูนย์ แสดงว่าการแจกแจง ของข้อมูลมีลักษณะเข้าใกล้การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Curve)

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำ องค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ องค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน และองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.19 ถึง 0.71 ซึ่งคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ การรับรู้และความคาดหวังสูงของสมาชิก (Y9) กับการสร้างบรรยากาศเชิงบวก (Y10) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.71 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ มีคุณธรรมจริยธรรม (X8) กับด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y13) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.19

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรสาเหตุกับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรผลองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำ ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.19 ถึง 0.63 ซึ่งคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ การส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Y6) กับด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (Y15) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.63 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ มีคุณธรรมจริยธรรม (X8) กับด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y13) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.19

2.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการวัดของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยืนยันรูปแบบการวัดของตัวแปรแฝงภายนอก ซึ่งได้แก่ ตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียน การใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้าน

คุณลักษณะผู้นำ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ มีวิสัยทัศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา มีความฉลาดทางอารมณ์ และมีคุณธรรมจริยธรรม เมื่อทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า รูปแบบการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกตัว คือ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) = 0.00, ค่าองศาอิสระ (df) = 0.00, ค่าความน่าจะเป็น (P-value) = 1.00, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) = 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) = 1.00 แสดงว่ารูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอกมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกต พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรดัชนีทุกตัวเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรที่วัดตัวแปรแฝงภายนอกได้เป็นอย่างดี

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยืนยันรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ ตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การนำและการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์และการสร้างทีมงาน การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเน้นและให้ความสำคัญกับผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การรับรู้และความคาดหวังสูงของสมาชิก การสร้างบรรยากาศเชิงบวก การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม และการจัดระบบการจูงใจ และตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ ด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านการบรรลุการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และด้านความพึงพอใจของครูและบุคลากรในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกตัว คือ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) = 0.00, ค่าองศาอิสระ (df) = 0, ค่าความน่าจะเป็น (P-value) = 1.00, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) = 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) = 1.00 แสดงว่ารูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอกมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

สังเกตได้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรดัชนีทุกตัวเป็นบวก และแตกต่างจาก ศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปร ที่วัดตัวแปรแฝงภายนอกได้เป็นอย่างดี

3. สรุปผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียน

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 6 ตัวแปร แยกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบด้าน การบริหารตามสถานการณ์ และองค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำ ตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ การส่งเสริมการจัด กระบวนการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน และประสิทธิภาพของโรงเรียน

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่า Chi-square = 1770.41 ค่าองศาอิสระ (df) = 264 ค่า P-value = 0.00 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า RMSEA = 0.063 สูงกว่าเกณฑ์ที่ กำหนด คือมีค่าสูงกว่า 0.05 ค่าดัชนี GFI = 0.90 ค่าดัชนี AGFI = 0.88 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.90 ค่า CN = 251.87 มีค่าเกิน 200 ตามเกณฑ์ และค่า Largest Standardized Residual = 9.89 มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ควรเกิน 2 จากผล การวิเคราะห์จะเห็นว่าค่าที่ได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบสมมติฐานยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการปรับพารามิเตอร์ตามคำแนะนำของโปรแกรม จำนวน 145 เส้น ได้แก่ การปรับ เมตริกความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกต ภายนอก (Theta Delta: TD) จำนวน 16 เส้น เมตริกความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตภายใน (Theta Epsilon: TE) จำนวน 92 เส้น และเมตริกความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกต

ภายนอกกับตัวแปรสังเกตภายใน (Theta Delta Epsilon: TH) จำนวน 37 เส้น และหยุดปรับรูปแบบเมื่อได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ ภายหลังจากปรับรูปแบบพบว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) = 62.51 ค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom) = 123 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) = 1.00 ค่า RMSEA = 0.00 มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีความสอดคล้องกันสนิท (Close Fit) ค่า Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99 ค่า Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.98 ซึ่งค่าทั้งสองเข้าใกล้ 1 ค่า CN = 2243.07 มากกว่า 200 และค่า Largest Standardized Residual = 1.95 ซึ่งต่ำกว่า 2.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. สรุปผลการศึกษาเส้นทางอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในรูปแบบโครงสร้าง (Structural Model)

จากผลการศึกษาเส้นทางอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถอธิบายได้ดังนี้

4.1 อิทธิพลทางตรง ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 องค์ประกอบ โดยเรียงตามลำดับขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย คือ 1) การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.67 2) การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.27 3) การบริหารตามสถานการณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 และ 4) คุณลักษณะผู้นำ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.24 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลทางลบตามลำดับ

4.2 อิทธิพลทางอ้อม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 องค์ประกอบ โดยเรียงตามลำดับขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย คือ 1) สมรรถนะการบริหารจัดการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 2.35 และ 0.86 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) คุณลักษณะผู้นำ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะการบริหารจัดการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -1.40 และ 0.87 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 และ 3) การบริหารตามสถานการณ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านสมรรถนะการบริหารจัดการ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 และ 0.01 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 อิทธิพลรวม ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร โดยสามารถเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย คือ 1) สมรรถนะการบริหารจัดการ 2) การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การบริหารตามสถานการณ์ 4) คุณลักษณะผู้นำ และ 5) การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.80, 0.67, 0.46, 0.38 และ 0.27 ตามลำดับ

4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ คุณลักษณะผู้นำ และสมรรถนะการบริหารจัดการ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านการส่งเสริมการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ร้อยละ 100 องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ และคุณลักษณะผู้นำ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการได้ร้อยละ 95 องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ คุณลักษณะผู้นำ สมรรถนะการบริหารจัดการ การส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 84 และองค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ คุณลักษณะผู้นำ และสมรรถนะการบริหารจัดการ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนได้ร้อยละ 77 ตามลำดับ จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ จะเห็นได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้มากกว่าร้อยละ 40 ขึ้นไปย่อมถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่ดีและยอมรับได้ (Saris, 1984, p.243)

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นเพื่ออภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร คือ ด้านการบริหารตามสถานการณ์ มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียน การใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านคุณลักษณะการนำ มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา มีความฉลาดทางอารมณ์ และมีคุณธรรมจริยธรรม และตัวแปรแฝงภายใน 4 ตัวแปร คือ ด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การนำและการบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์และการสร้างทีมงาน การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ การส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเน้นและให้ความสำคัญกับผู้เรียนและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้และความคาดหวังสูงของสมาชิก การสร้างบรรยากาศเชิงบวก การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม และการจัดระบบการจูงใจ และด้านประสิทธิผลของโรงเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านการบรรลุการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และด้านความพึงพอใจของครูและบุคลากร ซึ่งผลจากการศึกษาระดับค่าเฉลี่ยองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของตัวแปรสังเกตแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และจากการวิเคราะห์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝง พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ การรับรู้และความคาดหวังสูงของสมาชิกกับการสร้างบรรยากาศเชิงบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.71 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ มีคุณธรรมจริยธรรมกับด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.19 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรสาเหตุกับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรผลองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.19 ถึง 0.63 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ การส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับด้านการปรับ เปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.63 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ มีคุณธรรมจริยธรรมกับด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.19 ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวขององค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ระหว่างการรับรู้และความคาดหวังสูงของสมาชิกกับการสร้างบรรยากาศเชิงบวก

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าถ้าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ และการบรรลุผลสำเร็จทางวิชาการ โดยการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้และกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน กระตุ้นครูให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้น และคาดหวังในความสำเร็จของงานสูง เสริมสร้างบรรยากาศเชิงบวกแห่งมิตรภาพในการทำงาน และบรรยากาศการทำงานเป็นทีม กระตุ้นส่งเสริมให้ครูมีความกล้าที่จะคิด และทำสิ่งใหม่ๆร่วมกัน มีการประชุมปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการวางแผนปฏิบัติกับคณะครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดระบบการจูงใจอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมสอดคล้องกับผลการวิจัยของวารี เพ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 113-114) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สรุปผลการวิจัยได้ว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และด้านประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ และผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปรของตัวแปรแฝงขององค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรแฝงขององค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงขององค์ประกอบด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและตัวแปรแฝงขององค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงด้านประสิทธิผลภาวะผู้นำกับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 188) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวแบบ และผลการวิจัยของปาริชาติ ไนตสุภา (2555, หน้า 241) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สรุปผลสอดคล้องตรงกันว่า ปัจจัยสมรรถนะองค์การ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การจัดกระบวนการเรียนรู้ บรรยากาศของโรงเรียน และประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย

2. การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) = 62.51 ค่าองศาอิสระ (Degree of freedom) = 123 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) = 1.00 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่า RMSEA = 0.00 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่า Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99 ค่า Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.98 มีค่าสูงกว่า 0.90 ค่า Largest Standardized Residual = 1.95 ซึ่งมีค่าระหว่าง -2 ถึง +2 และค่าตัวอย่างวิกฤต (CN) = 2243.07 มีค่ามากกว่า 200 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ คุณลักษณะผู้นำ สมรรถนะการบริหาร

จัดการ การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 84 สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุสิทธิ์ นามโยธา (2555, หน้า 187-189) ที่ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) = 361.98 ค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom) = 181 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) = 0.25 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า RMSEA = 0.04 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่า Goodness of Fit Index (GFI) = 0.95 ค่า Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.92 มีค่าสูงกว่า 0.90 ค่า Largest Standardized Residual = 1.72 มีค่าระหว่าง -2 ถึง +2 และค่าตัวอย่างวิกฤต (CN) = 2243.07 มีค่ามากกว่า 200) และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) พบว่า สมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะประจำสายงานผู้บริหารสถานศึกษา ภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 84

3. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีประเด็นนำมาอภิปรายดังนี้

อิทธิพลทางตรง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ และองค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.67, 0.27, 0.25 และ -0.24 ตามลำดับ ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องจากการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเน้นและให้ความสำคัญกับผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของเจฟฟรีย์ แกลนซ์ (Jeffrey Glanz, 2006) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องใช้ความสามารถในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 189) ที่ได้

ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวแบบ และปาริชาติ ไนตสุภา (2555, หน้า 241) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งผลการวิจัยพบสอดคล้องตรงกันว่า ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.20 และจากผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าองค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงน้อยสุดนั้นอาจเป็นเพราะคุณลักษณะผู้นำเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องแสดงผลผ่านองค์ประกอบด้านอื่นๆ จึงจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับสูงขึ้นไปได้ และนอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่าคุณลักษณะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในทิศทางลบ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ยิ่งใช้อิทธิพลมากเท่าไรยิ่งส่งผลในทิศทางลบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากเท่านั้น หรือส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลลดน้อยลงนั่นเอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้อิทธิพลด้านคุณลักษณะผู้นำส่งผ่านสมรรถนะการบริหารจัดการแทนจึงจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้สูงกว่าการใช้อิทธิพลทางตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของภารดี อนันต์นาวิ (2545, หน้า 101); สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2549, หน้า 58-59); วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 118) และ Yuki (2002) ที่พบว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยทางอ้อมจะส่งผ่านพฤติกรรมของผู้บริหาร และบรรยากาศ ของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อม พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 3 ตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ องค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการที่ส่งผ่านองค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 2.35 และ 0.86 ตามลำดับ จากข้อค้นพบดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า สมรรถนะการบริหารจัดการไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน แต่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ส่งผ่านการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนโดยตรงจัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด และถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และบุคคลที่เป็นหลักสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้

คือครู ดังนั้นการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้สูงสุดนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้สมรรถนะการบริหารจัดการในการกำหนดวิสัยทัศน์ และการวางแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบาย กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน การคัดเลือก การคัดสรรและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างมืออาชีพ โดยมีการจัดทรัพยากรที่เหมาะสมเพียงพอ การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ดี เพื่อให้ครูได้มีขวัญ กำลังใจและแรงจูงใจที่จะนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ส่วนองค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผ่านองค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -1.40 และ 0.87 ตามลำดับ จากข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรใช้อิทธิพลด้านคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผ่านการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยตรง เนื่องจากเป็นอิทธิพลในทิศทางลบ ดังนั้นควรใช้อิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านสมรรถนะการบริหารจัดการแทน และองค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์ที่ส่งผ่านองค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ และองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 และ 0.01 ตามลำดับ จากข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านการบริหารตามสถานการณ์มีอิทธิพลทางอ้อมสูงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเมื่อส่งผ่านสมรรถนะการบริหารจัดการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของไมค์ บอสซี (Mike Bossi, 2012) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการที่มีประสิทธิผลเป็นภาวะผู้นำที่แสดงถึงการใช้สมรรถนะการบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน ประกอบด้วย การเงินและงบประมาณ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยี งานสารบรรณและพัสดุ การดูแลพฤติกรรมนักเรียน การวางแผนและการดำเนินการในระบบปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนและรักษาวิธีปฏิบัติด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่ดีที่สุด ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผน และดำเนินงานในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการดูแลพฤติกรรม ความปลอดภัยในการเข้า-ออกโรงเรียน และการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 189-190) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่มี

อิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวแบบ และผลการวิจัยของปาริชาติ ไนต์สุภา (2555, หน้า 241) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นคุณลักษณะของผู้บริหาร และปัจจัยสมรรถนะองค์การ ด้านการจัดโครงสร้างที่เหมาะสม ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการบริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและในขณะเดียวกันยังส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ส่งผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และบรรยากาศของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2549, หน้า 58-59) และวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 118) ที่พบว่า สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยอิทธิพลทางอ้อมจะส่งผ่านพฤติกรรมกรรมการบริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของภารดี อนันต์นาวิ (2545, หน้า 101) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า สถานการณ์โรงเรียนส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศของโรงเรียนไปยังประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า สมรรถนะการบริหารจัดการมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ การบริหารตามสถานการณ์ คุณลักษณะผู้นำ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 1.80, 0.67, 0.46, 0.38 และ 0.27 ตามลำดับ จากข้อค้นพบดังกล่าวสรุปได้ว่า สมรรถนะการบริหารจัดการ เป็นตัวแปรสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อาจเป็นเพราะสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการใช้ความสามารถในการนำและการจัดการเปลี่ยนแปลง การกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผนงาน โครงการ และกิจกรรมลงสู่การปฏิบัติได้จริง รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทีมงานให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สามารถจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมและเพียงพอ มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของอนุสิทธิ์ นามโยธา (2555, หน้า 199) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมากที่สุด คือ 1.88 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จาก ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับมาก โดยการใช้สมรรถนะการบริหาร จัดการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งอิทธิพลผ่านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ดีการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนมีค่าอิทธิพลรวมน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม และอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับสูง พอสมควร ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.27 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาวดี อนันต์นาวิ (2545, หน้า 104) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษา พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลรวมต่ำที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hoy & Miskel (2005) ที่พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการ บริหารของผู้บริหารและส่งผลถึงความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำ เชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้เสนอแนะ 2 ประการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของ ผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้าน การสร้างบรรยากาศในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด จะเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการด้านนี้คืออยู่ แล้ว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เพื่อส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกองค์ประกอบ แสดงว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารตามสถานการณ์ คุณลักษณะผู้นำสมรรถนะการบริหารจัดการ การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปเพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยองค์ประกอบด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียนไปเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยองค์ประกอบด้านสมรรถนะการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากที่สุดไปเป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาทักษะความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็น ด้านการนำและการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์และการสร้างทีมงาน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความสะอาดและทรัพยากรและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำเอาสมรรถนะด้านต่างๆ เหล่านี้ไปใช้ในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ในภูมิภาคอื่น หรือในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกัน หากพบข้อแตกต่างก็จะได้พิจารณาต่อไปถึงสาเหตุที่ทำให้เกิด ความแตกต่าง แต่หากผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันก็จะเป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้

2.2 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึก โดยอาศัยรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อยืนยันข้อค้นพบว่าตรงกันหรือไม่ และมีอะไรที่แตกต่าง หลังจากนั้นจึงนำข้อค้นพบจากการวิจัยทั้ง 2 วิธีคือวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มาสร้างเป็นข้อสรุปในภาพรวม

2.3 ควรควรทำการวิจัยการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี